

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Visvairāk Horvātijā nodarbināti rūpniecībā (21% no kopējā skaita), tirdzniecībā (18%), valsts pārvaldē un aizsardzībā; obligātā sociālā apdrošināšanā (9%), celtniecībā (8%), izglītībā (8%), nekustamo īpašumu jomā (7%) un transportā, glabāšanā un komunikācijās (7%). Rūpniecībā visvairāk nodarbināto ir metālapstrādē (10% no kopējā strādājošo skaita rūpniecībā), transporta aprīkojumu ražošanā (8%) un gatavo apģērbu izgatavošanā (7%).

Vidējais bezdarba līmenis 2007. gadā sasniedza 14,8%, gada laikā tas samazinājās no 17% janvāra mēnesī līdz 9,6% gada pēdējā mēnesī. Bezdarba līmenis dažādos Horvātijas reģionos ir atšķirīgs. Ļoti augsts bezdarba līmenis ir valsts austrumos (Slavonijā un Dalmācijā), sasniedzot pat 20%, bet salīdzinoši zems - no 3% līdz 7% - ziemeļrietumos un lielākajās Horvātijas pilsētās – Istrijā, Kvarnerā un Zagrebā. Septiņu gadu laikā bezdarba līmenis ir samazinājies par 5%. 2002. gada beigās, kad bankrotēja daudzi Horvātijas uzņēmumi, bezdarba līmenis sasniedza savu maksimumu - 22%.

Uzņēmējdarbības formas

Dibinot uzņēmumu Horvātijā ir jāreģistrējas Saimnieciskajā tiesā, Centrālā Statistikas pārvaldē, Nodokļu pārvaldē, Horvātijas pensiju apdrošināšanas un Horvātijas veselības apdrošināšanas institūcijā. Parasti uzņēmējs izmanto pašmāju juridisko firmu pakalpojumus, kas seko līdzī uzņēmuma dibināšanas gaitai. Pirms uzņēmuma reģistrācijas jāpārlicinās Saimnieciskajā tiesā vai nav iepriekš reģistrēts uzņēmums ar tādu pašu nosaukumu. Visiem juridiskajiem dokumentiem jābūt notariāli apstiprinātiem. Uzņēmumam ir jāreģistrējas tajā tiesas nodaļā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas jaundibinātais uzņēmums. Pēc reģistrācijas Saimnieciskā tiesa nosūta reģistrācijas datus oficiālajam republikas laikrakstam „Norodne novine” un dienas avīzēm. Pēc reģistrācijas sertifikāta saņemšanas uzņēmums pasūta savu zīmogu. Reģistrācijas apliecības kopija jāpievieno klāt zīmoga pasūtījuma veidlapai. 15 dienu laikā pēc reģistrācijas apliecības saņemšanas Centrālā statistikas pārvalde piešķir uzņēmumam numuru un darbības kodu atbilstoši Uzņēmējdarbības nacionālajai klasifikācijai. Pēc reģistrācijas Saimnieciskajā tiesā un Centrālā statistikas pārvaldē jaundibinātajam uzņēmumam jāreģistrējas attiecīgajā Nodokļu pārvaldes nodaļā. Uzņēmums vienlaicīgi tiek reģistrēts gan kā ienākuma nodokļa, gan kā PVN nodokļa maksātājs. 15 dienu laikā pēc uzņēmuma darbības uzsākšanas darba devējam, juridiskām personām vai fiziskām personām, kurām jāveic pabalsta iemaksas, jānosūta attiecīgie dokumenti Horvātijas Pensiju apdrošināšanas Institūta reģionālajai nodaļai. Juridiskām personām, kurām jāveic veselības apdrošināšanas iemaksas, jāreģistrējas Horvātijas veselības apdrošināšanas institūta reģionālajā pārvaldē 15 dienu laikā pēc uzņēmuma darbības sākšanas.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (abreviatūra horvātu valodā - d.o.o.) ir izplatītākais uzņēmējdarbības veids Horvātijā. Uzņēmuma īpašnieki var būt gan pašmāju, gan ārvalstu juridiskās personas un privātpersonas. Arī viena persona var dibināt sabiedrību ar ierobežotu atbildību. Pēc uzņēmuma reģistrēšanas Uzņēmuma Reģistrā, uzņēmums iegūst juridiskas personas statusu. Uzņēmums savas parādsaistības sedz ar uzņēmuma aktīviem. Sabiedrības ar ierobežotu atbildību pamatkapitāls jānorāda vietējā valūtā – kunās. Pamatkapitāls nedrīkst būt mazāks par 20000 HRK (aptuveni 2000 LVL). Uzņēmuma organizatorisko struktūru veido uzņēmuma valde un uzraudzības padome, ja uzņēmuma vidējais darbinieku skaits gadā pārsniedz 300, ja veic kādu īpašu uzņēmējdarbības veidu, ja uzņēmuma sākumkapitāls pārsniedz 60 000 HRK un tml. Uzņēmuma kopsapulce ir obligāts veidojums uzņēmumā, kurā balso par jautājumiem, ko nosaka Komerclikums un uzņēmuma statūti.

Akciju sabiedrība. (d.d.) Akciju sabiedrības pamatā ir kapitāls un īpašnieki jeb daļu turētāji. Akciju sabiedrību var dibināt viens īpašnieks – viens daļu turētājs. Akciju sabiedrība pēc reģistrēšanās Uzņēmumu reģistrā ir juridiska persona. Kompānija par savām parādsaistībām atbild ar uzņēmuma aktīviem. Akciju turētāji nav atbildīgi par uzņēmuma parādiem. Akciju kapitālu un akcijas jāizsaka nacionālajā valūtā. Akciju kapitāla minimālais daudzums ir 200 000 HRK (20000 LVL). Akciju vērtība nedrīkst būt zemāka par 10 HRK (aptuveni 1LVL). Akciju sabiedrības administrācijā ietilpst valde, pārraudzības padome, kopsapulce. Valdes locekļu skaitu nosaka sabiedrības statūti. Ja valde sastāv no vairākiem locekļiem, tad vienu locekli jāizraugās par valdes priekšsēdētāju. Vismaz vienam no valdes locekļiem aktīvā uzņēmumā ir jābūt uzņēmuma darbiniekam. Pārraudzības padomei jā sastāv vismaz no trim locekļiem, to skaitu nosaka sabiedrības statūti. Arī ārvalstnieks var būt pārraudzības padomē. Pārraudzības padomes locekļus ievēl Kopsapulcē uz četriem gadiem, tos var arī pārvēlēt. Pārraudzības padome pārrauga uzņēmuma pārvaldīšanu un ir tiesīga pārbaudīt uzņēmuma

ekonomiskos rādītājus un uzņēmuma dokumentus. Kopsapulce sastāv no visiem akcionāriem. Kopsapulces atbildība un uzdevumi noteikti uzņēmuma statūtos.

Pilnas atbildības sabiedrība (j.t.d.) Pilnas atbildības sabiedrība ir uzņēmējdarbības veids, kur divi vai vairāk uzņēmēji apvienojas, lai vadītu labi organizētu, rentablu uzņēmumu zem viena nosaukuma. Katram dalībniekam ir neierobežota atbildība, lai segtu sabiedrības parādus ar dalībnieku aktīviem. Ikviens juridiska persona (tajā skaitā ārvalstu) var kļūt par uzņēmuma partneri. Uzņēmuma statūti nosaka attiecības (materiālās/mantiskās attiecības) starp partneriem. Pilnas atbildības sabiedrībai nepieder akciju kapitāls. Partneru ieguldījums var būt gan skaidras naudas, gan materiālo īpašumu (aktīvu), tiesību, darba un citu pakalpojumu un preču veidā. Katrs partneris ir pilnvarots pārstāvēt uzņēmumu.

Komandītsabiedrība (k.d.) ir uzņēmējdarbības veids, kur divi vai vairāk uzņēmēji apvienojas, lai vadītu labi organizētu, rentablu uzņēmumu zem viena nosaukuma. Vismaz vienam partnerim ir neierobežota atbildība par uzņēmuma parādiem ar visiem saviem aktīviem (partneris ar pilnu atbildību) un vismaz vienam partnerim ir ierobežota atbildība proporcionāla tās ieguldītajiem aktīviem (partneris ar ierobežotu atbildību). Gan vietējie, gan ārvalstu uzņēmēji, tāpat arī juridiskas vienības var būt sabiedrības partneri. Komandītsabiedrībai nav akciju kapitāla. Kompānija izveidota ar statūtu pieņemšanu, kuriem nevajag notariālu apstiprinājumu. Statūtos jānosaka, kurš no partneriem ir ar ierobežotu, kurš ar neierobežotu atbildību.

Ekonomisko interešu asociācija (GIU) (Economic Interest Association) ir juridiska vienība (persona), kuru dibina divas vai vairākas fiziskas personas vai juridiskas vienības, lai sekmētu uzņēmējdarbību, pašai juridiskai vienībai nepelnot. Asociācijai nav akciju kapitāla. Asociācijas biznesa aktivitātēm jāaptver tās locekļu biznesa aktivitātes, kas asociāciju atbalsta. Asociācijas valde var sastāvēt no vienas vai vairākām fiziskām personām, kuras ieceļ asociācijas locekļi.

Filiāle

Horvātijas likumdošana nosaka, ka ārvalstu uzņēmumi un individuālie uzņēmēji var sekmēt uzņēmējdarbību Horvātijā, izveidojot valstī savu pārstāvniecību - filiāli. Uz pārstāvniecības izveidi, darbību attiecas tie paši noteikumi, kas uz vietējo uzņēmēju filiālēm.

Filiāle nav juridiska vienība. Aktīvi un tiesības no filiāļu darbības nepieder filiālei, bet dibinātājam.

Pārstāvniecība

Jebkura ārvalstu juridiska persona vai starptautiska biznesa asociācija var Horvātijā izveidot savu pārstāvniecību. Pārstāvniecība veic gan tirgus pētījumus, gan veicina produkta noietu, sniedz informāciju un organizē reprezentācijas pasākumus. Pārstāvniecība nav juridiska vienība un ir daļa no tās dibināšanas uzņēmuma. Pārstāvniecībai ir tāds pats nosaukums, kā tās dibinātājam. Ārvalstu juridiskā persona ar tās pārstāvniecību Horvātijā atbalstu var izveidot valstī vairākas pārstāvniecības filiāles.

Avots: <http://www2.hgk.hr/en/>

Nodokļu sistēma

Horvātijas nodokļu sistēmu veido tiešie un netiešie nodokļi. Tiešos nodokļus maksā privātpersona vai darba devējs un netiešos nodokļus - gala patērētājs. Tiešie nodokļi ir peļņas nodoklis, iedzīvotāju ienākuma nodoklis un papildnodoklis no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Netiešie nodokļi ir PVN, akcīzes nodokļi un īpašnieka maiņas nodoklis. Pārējos ieņēmumus valsts budžetā veido vietējie nodokļi (grāfistes, municipalitātes un pilsētu), muitas nodevas un sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Uzņēmuma ienākuma nodokļa likme ir 20%. Nodokļa atlaides tiek piemērotas uzņēmumiem Vukovaras pilsētā, kalnainos reģionos un speciālās ekonomiskās zonās.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme dažādiem ienākuma līmeņiem:

- 15% (līdz 3200 HRK mēnesī)
- 25% (no 3200 līdz 8000 HRK mēnesī)
- 35% (no 8000 līdz 22400 HRK mēnesī)
- 45% (> 22400 HRK mēnesī)

Rajonu pašvaldības un pilsētu domes var aplikt iedzīvotāju ienākuma nodokli ar papildus nodokli:

- Lauku teritorijās – līdz 10%
- Pilsētās ar 30 000 iedzīvotājiem līdz 12%
- Pilsētās ar iedzīvotāju skaitu lielāku par 30 000 līdz 15%
- Zagrebā – līdz 30%

Pievienotās vērtības nodoklis

PVN aprēķina no pārvietoto preču un pakalpojumu daudzuma:

Horvātijas Republikā ir spēka trīs PVN likmes:

22% (vispārējā likme)

10% (piemērota viesnīcu pakalpojumiem)

0% (maizei, pienam, profesionāliem, zinātniskiem mākslas, kultūras un izglītojošiem izdevumiem, skolas grāmatām, zinātniski periodiskiem izdevumiem un dažādiem medicīniskiem un ortopēdiskiem līdzekļiem).

Sociālā drošība

Horvātijas obligāto sociālās apdrošināšanas sistēmu veido:

- Obligātā pensiju apdrošināšana: pabalsti/iemaksas Horvātijas pensiju apdrošināšanas institūtā no algas (likme 20%); vai arī iemaksas tiek maksātas pensiju fondos, ko brīvi izvēlas apdrošinātā persona (likme 5%). Ja iemaksas tiek veiktas abos, tad likme ir 15% + 5%.
- Apdrošināšana bezdarba gadījumam; iemaksas no algas veiktas Horvātijas Nodarbinātības dienestā (likme 1.70%)
- Speciālās apdrošināšanas iemaksas pret negadījumiem darbā un arodslimībām (0,50%).

Ieturamais nodoklis

Ieturamā nodokļa likme ir 15%. Ieturamais nodoklis ir peļņas nodokļa veids, ko maksā Horvātijas Republikas nerezidenti. Ar ieturamo nodokli apliek procentu maksājumus, autoratlīdzību un pārējo intelektuālo īpašumu, tirgus pētījuma pakalpojumus, nodokļu un auditēšanas pakalpojumus un reklāmas pakalpojumus.

Avots: <http://www2.hgk.hr/en/>